

vòmits, banys, e --- són pus segures que les receptes ne-ls letovaris ne ---», Lluïl (*Do. Pu.*, cap. 78; Gili, 207, § 24-25; *NCL.*, 78.158 i nota): clar en el segon passatge, mentre que en el primer no sé si és un ús popular translàtic o err. per *vomitius* etc. «Acompanyen les fembres, del bany --- molts perfums e aigues --- cera blanca fusa e altres innumerables materials, qui t provocarien a vòmit si -ls oïes», *BMetge, Somni* (III, *NCL.*, 113.4); *V.*-ne dos exs. dels seus *Eximplis* en el *DAG.* Registrat lexicogràficament des d'OPou (supra) i en variant «*gomit*: nautea, nausea», *Busa-N.*; viu *bòmit* fins als Alts Pirineus (Àreu i Tor de Vall Ferrera, 1932.4).

Vomitada. Vomitador, -dora [gomitador, -a, «nauseabundus», 1507, *dicc. Busa-Nebrixa*]. *Vomitejar*. *Vomitera. Vomitiu* [Belv.]: «substància que fa perborcar», *Fontserè (CiFiNat.*, 235); «--- que jo m'escapi --- d'aqueix diluvi de notes qu'aboca 'l cornetí, que sembla que li hagen donat un vomitiu musical...», *Em Vilanova (O. C.* II, 114). *Vomitori* [cites, substantivat *Ss.* XVI, XVII, *DAG.*]. *Vomitud. Vomiturició*, del ll. *vomiturire* 'tenir ganes de vomitar'. *Vòmic, vòmica* [Lab. 1840].

¹ En realitat diu «menjam-hi figues --- e féu-nos mal la mar, que Nós no les poguem gitar» (Pag. p. 154, § 52.5 = *Bof.*, 159).

VORA, del ll. ÒRA 'vora, vorera, caire', 'voraviu', 'litoral'. □ 1.ª *doc.*: *ora* S. XIII; *vora*, 1387.

La forma etimològica *ora* (sovint grafada *hora*) restà dominant quasi fins a la fi de l'E. Mj. «Si per aventura aquela cèquia --- covendrà a escurar o a escombrar, deu posar ço que d'aquela cèquia --- traurà o escurarà, per les hores d'aquela cèquia»; parlant d'una mesura: «la boca de la barcella deu ésser, dintre la barcella, de taula a taula, en la hora de la barcella un palm de quartó, e de quartó de palm; la qual barcella deu ésser fassida, per totes les ores de la barcella, de lates de ferre; e una lata de ferre deu passar per mig de la barcella: que tenga, e sia fermada, de la una ora de la barcella tro en l'altra», *CostTorr.* (Ol., pp. 134, 400).

No hi ha dubte que s'usava en català des de molt abans, entre altres coses, parlant de les vores d'un riu, ja en el S. x; i que, p. ex., en un doc. de 978, l'escribà pensaria en el cat. *óra* (i fins ho pronunciaria així), quan va posar (mirant d'escriure en llatí) «vadt usquequo ad auram extremam de ipso rio» (*Cartulari* de St. Cugat I, p. 105).

Però conscient que allí on pronunciava, en cat., *or*, *cosa*, *pobre* etc. escribia en llatí *aurum*, *causa*, *pauper*, ho canvià així per ultracorreció llatinitzant. Com que aquesta equivalència es donava sistemàticament en gran nombre dels mots cat. en ò oberta, però no en els d'ò tancada (*tot*, *rompre*, *orde* etc.), aquesta grafia és indicatiu que ja per aquell temps ÒRA havia canviat en ò oberta la ó originària, segons la norma establerta en *LleuresC*, 189-195 (n. 16; cf. supra *VOLVA*, *FLOR* etc.).

Davant la o- s'hi afegí una v-, com ha passat en català en tants mots amb tals inicials en vocal labiove-

lar, com els que hem citat a *VOLVA*; sobretot aquí, on generalment es deia *la ora* o *una ora* etc., sense elisió, i en tals combinacions hi havia tendència a omplir el hiatus amb una -v- (com en *llavors*, *Jovany* etc.). També milanès *vör* al costat de *ör*.

Però de la persistència en català de la forma etimològica en o-, ultra els testimonis ja donats, en citarem, més avall, molts més: de docs. de 1322, 1345, 1371, 1373, 1378, 1393, 1400, 1432, 1443 i 1502; així com de textos del Cerimoniós, Alcoati, AntCanals, StVicentF (II, 56.23, 161.6) i RPertegàs; i, dels derivats *orellada*, a *Novelda*, i *orera* a *CastPna.* el 1458.

Pel que fa al català, *vora* és una forma més aviat tardana, que no guanya terreny fins al S. xv, i no en tinc notícies anteriors¹ als reglaments de teixidors de fi S. XIV: «tot tixidor --- haja a fer --- un listó de lana burella o de cotó --- en la fi de cascun drap, ço és, de travers, de *vora* a *vora*, e que haje a pesar 43 liures», reglament dels fabricants de Barcelona de 1387 (*CoDoACA* VIII, 261.5f., de nou 262.6; XI, 300). «--- acostant-se a la *vora*» 'a prop (d'algú)', *Decam.* VIII, § 9, 493.11f. N'hi ha un cas isolat (per tant suspecte) en el *Li. de Demostracions* (124) que es creu de Lluïl, però no sé si és en bona tradició ms.: «de la subirana superfícies --- tro a l'altra *vora* d'aquell ma-teix cel».

Mot pertanyent a tots els tons de llengua, ha servit des d'antic per a tots els menesters de la vida ordinària; i modernament als més alts escriptors.

«*Vora* el barranc dels Algadins / hi ha uns tarongers de tan dolç flayre / --- / dolços records i imàgens belles: / jo no podré gojar ja d'elles / *vora* el barranc dels Algadins ---», *Llorente* (vv. 1, 8, 9, 16, 17, 24, 25, 32). «*Vora* la mar de Lusitània un dia / ---», «*A la vora-vora* del mar hont vigila / Mongó, 'ls peus a l'aygua y als núvols lo front, / umplia una verge son cànter d'argila, / mirant-se en la font; / son peu de petxina rellisca en la molsa, / y a trossos lo cànter s'enfonza rodant / --- / tres foren los testos, tres foren les illes / ---», *Atl.*, v. 1; x, 40a. «*Vora* la mar eternament inquieta / floreix immòbil la pomera blanca / i el presseguer vermell, que riu i brilla / prop de la mar inquieta aquietadora», «La ginesta es regirava / furiosa al sol rient: / jo la prenc per la cintura, / l'estisora va en renou / --- / amb un vímet que creixia, / innocent, a *vora* seu, / he lligat la dolça aimia / ben estreta, en un pom breu / --- / m'he girat al mar, de cara, / que brillava com cristall; / he aixecat el pom enlaire / i he arrencat a corre avall»; «aquest és aquell pi, com una catedral, / que *vora* de la mar s'està secularment / bevent l'aire i la llum ---», *Maragall (Vistes al mar, O. C.*, 109, 111). «Oh flor de muntanya, fina morenor / --- / L'aviram la volta amb gran voleteig / quan de matinada crida son estol; / amb capell de pauma se guarda del sol / quan rega els bellveures *vora* el safareig», *Alcover (La Serra, 24)*.

De roba: «una gramaya de xemelot color de morat --- embolcada en una tovaylola ab les ores negres» *SdÜrg.* a. 1400 (*BABL* VI, 474). De receptacles: «l'aygua pujave a dos dits de la hora de les barches, tant